Lietas Nr. A420148225
A42-01482-25/27
ECLI:LV:ADRJRIT:2025:1203.A420148225.2.S

Administratīvā rajona tiesa

Rīgas tiesu nams

SPRIEDUMS

Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2025.gada 3.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: tiesnese Agnese Karnīte,

piedaloties pieteicējai /Persona A/ un atbildētājas Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras pilnvarotajām pārstāvēm /Persona C/ un /Persona B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz /Persona A/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu pārrēķināta izdienas pensija pieteicējai, iekļaujot izdienas stāžā laika periodu no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicēja 2025.gada 21.janvārī ar iesniegumu vērsās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – aģentūra), lūdzot piešķirt izdienas pensiju saskaņā ar Prokuroru izdienas pensiju likumu.

Ar aģentūras Rīgas pilsētas Zemgales nodaļas 2025.gada 23.janvāra lēmumu Nr.25/203821 (turpmāk – sākotnējais lēmums) nolemts piešķirt izdienas pensiju 2425,84 *euro* mēnesī no 2025.gada 18.janvāra.

Pieteicēja sākotnējo lēmumu apstrīdēja, jo izdienas stāžā netika ieskaitīts Iekšlietu ministrijas 2020.gada 18.decembra izziņā Nr.1-72/22 norādītais izdienas ilgums, kad pieteicēja no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim dienēja izmeklēšanas struktūrvienībās – Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Izziņas dienestā un Kriminālpolicijas pirmstiesas izmeklēšanas nodaļā – jaunākās inspektores, galvenās inspektores un galvenās speciālistes amatos.

[2] Ar aģentūras 2025.gada 12.marta lēmumu Nr.25/645889 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts pamatojot to šādi.

[2.1] Pieteicēja ir sasniegusi 55 gadu vecumu un viņas izdienas stāžs prokuratūrā ir 21 gads 3 mēneši un 12 dienas, kas dod tiesības uz izdienas pensiju.

[2.2] Izdienas stāžā ieskaita Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku.

No Iekšlietu ministrijas 2020.gada 18.decembra izziņā Nr.1-72/22 norādītā izriet, ka pieteicēja laika periodā no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.maijam dienējusi Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Izziņas dienesta

jaunākās inspektores un galvenās inspektores amatā un no 2003.gada 1.maija līdz 2003.gada 1.oktobrim Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Kriminālpolicijas pirmstiesas izmeklēšanas nodaļas galvenās speciālistes amatā un to funkcijas ir veikt noziegumu atklāšanu un pirmstiesas izmeklēšanu.

Tā kā tiesību norma nosaka konkrētus amatus, t.i., prokurora vai tiesneša amatā nostrādāto vai Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku, kuros nostrādātais vai nodienētais laiks ir ieskaitāms izdienas stāžā, kas dod tiesības uz prokurora izdienas pensiju un Valsts policijas struktūrvienībās strādājošie jaunākie inspektori, galvenie inspektori vai galvenie speciālisti, kuri cita starpā arī bija pilnvaroti veikt izmeklēšanas darbības nav iekļauti minētajā tiesību normā, tad pieteicējas Iekšlietu ministrijas iestādēs nodienēto laiku no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim nav pamata ieskaitīt prokuroru izdienas stāžā.

[3] Pieteicēja vērsās ar pieteikumu tiesā, norādot turpmāk minēto.

[3.1] Aģentūra formāli atsaucas uz Prokuroru izdienas pensijas likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu, norādot, ka Valsts policijas struktūrvienībās strādājošie jaunākie inspektori, galvenie inspektori vai galvenie speciālisti, kuri cita starpā arī bija pilnvaroti veikt izmeklēšanas darbības nav iekļauti minētajā tiesību normā.

[3.2] No pārsūdzētā lēmuma nav saprotams, kas bijis par pamatu secināt, ka Iekšlietu ministrijas 2020.gada 18.decembra izziņā Nr.1-72/22 norādītās amata funkcijas – veikt noziegumu atklāšanu un pirmstiesas izmeklēšanu ir bijuši tikai cita starpā uzdoti pilnvarojumi. No minētās izziņas nosaukuma nepārprotami izriet, ka izziņa satur ziņas par izdienas periodu, kas dod tiesības uz izdienas pensiju izmeklētāja amatā. Tāpat apstrīdēšanas iesniegumā tika norādīts, ka izmeklēšanas funkcija bija vienīgā amata funkcija, kas ietvēra sevī visu, kas saistīts ar pirmstiesas izmeklēšanu, kuras pieteicēja veica savā vārdā. Nekādas citas likumā ,,Par policiju" noteiktās policijas darbinieku funkcijas pieteicējas amata pienākumos neietilpa.

[3.3] Laika periodā no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim, kad pieteicēja dienēja policijā, saskaņā ar spēkā esošā Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 45.pantu pienākums veikt pirmstiesas izmeklēšanu bija izziņas izdarītājam, t.i., valsts amatpersonai, kuru noteiktā kārtībā iecēla Valsts policija vai cita valsts institūcija, kam ar likumu bija noteiktas izziņas iestādes tiesības. Savukārt panti attiecībā uz izmeklētāju, izmeklētāja pilnvarām, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieku un viņa pilnvarām no Latvijas Kriminālprocesa kodeksa tika izslēgti ar 1994.gada 22.jūniju, likumu, kas stājas spēkā 1994.gada 1.oktobrī.

Kriminālprocesa likuma, kas stājās spēkā 2005.gada 1.oktobrī un līdz ar to spēku zaudēja Latvijas Kriminālprocesa kodekss, Pārejas noteikumu 9.punkts noteic, ka normatīvajos aktos lietotie termini „izziņas iestāde" un „izziņas izdarītājs" līdz šo aktu redakcijas pakāpeniskai precizēšanai turpmāk saprotami kā termini „izmeklēšanas iestāde" un „izmeklētājs". Līdzīgi kā bija noteikts Latvijas Kriminālprocesa kodeksā attiecībā par izziņas izdarītāju, Kriminālprocesa likuma 28.pantā noteikts, kas atzīstams par izmeklētāju, proti, izmeklētājs ir izmeklēšanas iestādes amatpersona, kura ar izmeklēšanas iestādes vadītāja rīkojumu pilnvarota izdarīt izmeklēšanu kriminālprocesā.

Izmeklētāji attiecīgajās iestādēs var ieņemt dažādus amatus. Ir izmeklēšanas iestādes, kurās ir amats „izmeklētājs" (piemēram, Valsts ieņēmumu dienesta Nodokļu un muitas policijas pārvalde). Taču lielākajā daļā, tostarp Valsts policijā kā lielākajā izmeklēšanas iestādē, izmeklētāja pilnvaras realizē tādas amatpersonas kā inspektori, galvenie inspektori, vecākie inspektori. Līdz ar to pieteicēja tiek nostādīta nevienlīdzīgā stāvoklī attiecībā pret personām, kuru pienākumi un amata funkcijas izmeklēšanas iestādē ir analoģiskas.

[3.4] Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā iekļautais jēdziens „izmeklētāja amats" ir tulkojams ne tikai gramatiski, bet arī pielietojot teleoloģisko tulkošanas metodi, un konkrētajā gadījumā izvērtējama jēdzienā „izmeklētāja amats" iekļautā būtība, proti, noteiktais pienākumu loks, noteiktas konkrētas pilnvaras un atbildība.

Noteiktās amata funkcijas – veikt noziegumu atklāšanu un pirmstiesas izmeklēšanu pilnībā atbilst izmeklētāja amata funkcijai gan pēc jēgas, gan mērķa.

[4] Aģentūra rakstveida paskaidrojumā norāda, ka pieteikums nav pamatots, un lūdz to noraidīt pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā minēto.

[5] Tiesas sēdē pieteicēja pieteikumu uzturēja, pamatojoties uz tajā norādītajiem apsvērumiem. Savukārt aģentūras pilnvarotās pārstāves pieteikumu neatzina, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā un paskaidrojumos tiesai norādīto.

Motīvu daļa

[6] Tiesa, izvērtējot lietas apstākļus un lietā esošos pierādījumus kopsakarā ar procesa dalībnieku sniegtajiem paskaidrojumiem, secina, ka pieteikums nav pamatots un ir noraidāms.

[7] Saskaņā ar Prokuroru izdienas pensijas likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita prokurora vai tiesneša amatā nostrādāto vai Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku.

Aģentūra piešķīra pieteicējai izdienas pensiju, secinot, ka pieteicējas izdienas stāžs prokuratūrā ir 21 gads 3 mēneši un 12 dienas. Pieteicējas izdienas stāžā netika iekļauts Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Izziņas dienestā un Kriminālpolicijas pirmstiesas izmeklēšanas nodaļā – jaunākās inspektores, galvenās inspektores un galvenās speciālistes amatos nostrādātais periods no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim.

Tādējādi lietā ir strīds par to, vai pieteicējai izdienas stāžā saskaņā ar Prokuroru izdienas pensijas likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu ir ieskaitāms iepriekš minētais strīdus periods kā Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja amatā nodienētais laiks.

[8] Lietas materiālos atrodas Iekšlietu ministrijas 2020.gada 18. februāra izziņa Nr.1-72/22 „Izziņa par izdienas pensijas pieprasītāja izdienas periodiem Iekšlietu ministrijas iestādēs vai Ieslodzījuma vietu pārvaldē, kas dod tiesības uz izdienas pensiju (izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā)". Atbilstoši izziņai pieteicēja no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.maijam pildīja Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Izziņas dienesta jaunākās inspektores un galvenās inspektores pienākumus, tas ir veica noziegumu atklāšanu un pirmstiesas izmeklēšanu, savukārt no 2003.gada 1.maija līdz 1.oktobrim minētās pārvaldes Kriminālpolicijas pirmstiesas izmeklēšanas nodaļā pildīja galvenās speciālistes amatu, kuras pienākumos ietilpa arī noziegumu atklāšana un pirmstiesas izmeklēšana.

Uz tiesas pieprasījumu par papildu pierādījumu iesniegšanu tiesai, Iekšlietu ministrija 2025.gada 18.septembrī sniedza informāciju Nr.1-58/2122/25, norādot, ka kriminālprocesa norisi un izziņas izdarītāju darbību regulējošie iekšējie normatīvie akti nav identificēti. Pieteicējas lietā nav amata apraksta vai līdzīga dokumenta, kurā būtu ietverti amatpersonas amata pienākumi, jo amatpersonu amata apraksti tika pakāpeniski izstrādāti tikai pēc Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm dienesta gaitas likuma spēkā stāšanās ar 2006.gada 1.oktobri. Vienlaikus vēstulē norādīts, ka, vērtējot normatīvos aktus kopumā, amata nosaukums izmeklētājs attiecīgajā laikā netika lietots, bet attiecībā uz kriminālprocesa norisi līdz krimināllietas nodošanai prokuroram lietots termins „izziņas izdarītājs". Šāda terminoloģija tiek lietota arī Krimināllkodeksā laika periodā pēc Krimināllikuma spēkā stāšanās dienas līdz Kriminālprocesa likuma spēkā stāšanās dienai. Ņemot vērā minēto, par to, ka pieteicēja dienesta laikā Valsts policijā veica izmeklētāja funkcijas liecina struktūrvienības nosaukums – Jūrmalas policijas izziņas dienests un pieteicējas personīgajā lietā pieejamās atestācijas anketas, kurās, raksturojot darba rezultātus, norādītas pieteicējas veiktās darbības krimināllietu izmeklēšanā.

[9] Lietas materiālos atrodas aģentūras tiesai iesniegtais Ģenerālprokuratūras viedoklis *(skat. 2023.gada 10.marta vēstuli Nr.N-124-2023-00028 un 2024.gada 3.aprīļa vēstuli Nr.N-101-2025-00171)* par prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkta saturu.

Aplūkojot minētās normas saturu no valodniecības viedokļa, var atzīt, ka tajā ir uzskaitīti konkrēti Iekšlietu ministrijas iestāžu amatiem – izmeklētāja amats, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka un priekšnieka vietnieka amats. Arī ievērojot vēsturiskos apstākļus, kādos šī norma ir radīta, ir pietiekams pamats uzskatīt, ka šīs

normas jēga ir bijusi noteikt konkrētus amatus, kuros nostrādātais vai nodienētais laiks ir ieskaitāms izdienas stāžā, kas dod tiesības uz prokurora izdienas pensiju, un ka norma izstrādāta ar mērķi aizsargāt tieši bijušā Iekšlietu ministrijas sistēmā ietilpušā Izmeklēšanas departamenta izmeklētāju, struktūrvienību priekšnieku un viņu vietnieku tiesības uz izdienas pensiju sakarā ar šīs iestādes likvidēšanu un viņu pārnākšanu uz prokuratūru, ieņemot prokurora amatu.

Prokuroru izdienas pensijas institūts tika ieviests ar 1994.gada 1.jūliju, kad stājās spēkā Prokuratūras likums un tika īstenota prokuratūras reorganizācija. Līdz tam spēkā esošajā likumā „Par prokurora uzraudzību Latvijas Republikā" tāda nebija.

Vienlaikus ar prokuratūras reorganizāciju tika arī reorganizēts un 1995.gadā likvidēts Iekšlietu ministrijas sistēmā ietilpstošais Izmeklēšanas departaments. Personām, kas šajā departamentā ieņēma izmeklētāja amatu, vienlaikus saglabājot viņu iegūtās tiesības uz izdienas pensiju, tika nodrošināta iespēja uz atvieglotiem noteikumiem, pāriet strādāt uz prokuratūru. Tajā pat laikā šādas tiesības netika nodrošinātas Valsts policijas struktūrvienībās strādājošiem inspektoriem, izziņas izdarītājiem, kuri cita starpā arī bija pilnvaroti veikt izmeklēšanas darbības.

Ģenerālprokuratūra atzīmē, ka Prokuroru izdienas pensiju likums tika pieņemts 1999.gada 13.maijā (stājās spēkā no 2000.gada 1.janvāra), tas ir laikā, kad jau bija likvidēts Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departaments, kurā izmeklēšanas darbības veica personas, kas ieņēma izmeklētāja amatu, bet Prokuratūras likuma Pārejas noteikumos jau vairāk kā piecus gadus bija paredzētas šā departamenta bijušo izmeklētāju kā prokuroru izdienas pensiju pretendentu garantijas.

No Prokuratūras likuma pieņemšanas brīža, strīdus periodā un līdz pat 2010.gada 31.decembrim saskaņā ar šā likuma 55.panta otro daļu bija noteikts, ka prokurora izdienas pensiju piešķir tikai tām personām, kas prokuroru un tiesnešu vai izmeklētāju amatos kopumā nostrādājušas ne mazāk kā 20 gadus, savukārt Prokuratūras likuma Pārejas noteikumu 2.punktā tika noteikts, ka personas, kuras Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta reorganizācijas rezultātā pāriet strādāt uz prokuratūru un kurām līdz Iekšlietu ministrijas darbinieka izdienas pensijas saņemšanai ir palikuši ne vairāk kā pieci gadi, saglabā tiesības uz šīs pensijas saņemšanu. Tāpat šajā punktā tika noteikts arī tas, ka šīm personām darba stāžā, kas dod tiesības uz prokurora izdienas pensiju, ieskaita arī Iekšlietu ministrijas sistēmā izmeklētāja amatā nostrādāto laiku. Prokuratūras ieskatā Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkts nesaraujami ir saistīts ar Prokuratūras likuma Pārejas noteikumu 2.punktu, it īpaši ņemot vērā faktu, ka bijušie prokuratūras izmeklētāji, kuriem prokuratūras reorganizācijas rezultātā izmeklētāja amatā nostrādātā laika iekļaušanu prokurora izdienas pensijā garantēja Prokuratūras likuma 55.panta otrā daļa, tika iekļauti Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 2.punktā kā prokuratūras atestētie darbinieki amatos, kādi bija noteikti prokuratūras iestādēs līdz 1994.gada 1.oktobrim.

Ir apšaubāma iespēja, ka tulkojot Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu tādējādi, ka ar terminiem „izmeklētāja amats", „izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatus" var saprast jebkuru amatu, kuru ieņemot persona ir bijusi pilnvarota veikt izmeklēšanas darbības, šīs normas mērķis nevar būt taisnīgs pats par sevi sakarā ar to, ka ir aprobežots ar struktūrvienības padotību Iekšlietu ministrijai. Tā, piemēram, pilnvarotas veikt izmeklēšanas darbības ir arī amatpersonas no Militārās policijas, Ieslodzījuma vietu pārvaldes, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vai Nodokļu un muitas policijas pārvaldes, kas nav Iekšlietu ministrijas iestādes, līdz ar ko viņu attiecīgajos amatos nodienētais laiks nevarētu tikt ieskaitīts prokuroru izdienas stāžā. Ja likuma normas taisnīgs mērķis būtu bijis aizsargāt personu, kuras ir ieņēmušas gan izmeklētāja amatu, gan citus amatus, kuros personas ir pilnvarotas veikt izmeklēšanas darbības, visticamāk likumā nebūtu iekļauta un saglabāta norāde par Iekšlietu ministriju.

Kā izriet no Ģenerālprokuratūras sniegtajiem viedokļiem Valsts policijas struktūrvienībās strādājošajiem inspektoriem, izziņas izdarītājiem, kuri cita starpā bija pilnvaroti veikt izmeklēšanas darbības, attiecīgie periodi saskaņā ar Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktu nebūtu ieskaitāmi prokuroru izdienas stāžā kā izdienas periods Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatos.

[10] Tiesa, izvērtējot administratīvās lietas materiālus un tiesību normas, norāda turpmāko.

[10.1] Kā pamatoti norādīts Ģenerālprokuratūras vēstulēs, Prokuroru izdienas pensijas institūts tika ieviests ar 1994.gada 1.jūliju, kad stājās spēkā Prokuratūras likums (likums pieņemts 1994.gada 19.maijā) un tika īstenota prokuratūras reorganizācija. Līdz tam spēkā esošais likums „Par prokurora uzraudzību Latvijas Republikā" to neparedzēja. Prokuratūras likuma 55.panta otrā daļa, kas bija spēkā līdz 2010.gada 31.decembrim, noteica, ka izdienas pensiju piešķir tikai tām personām, kas prokuroru un tiesnešu vai izmeklētāju amatos kopumā nostrādājušas ne mazāk kā 20 gadus. Spēkā esošajā redakcijā 55.pants noteic, ka prokuroru izdienas pensiju piešķiršanas pamatu, kā arī izdienas pensiju piešķiršanas, aprēķināšanas un izmaksas kārtību nosaka īpašs likums, proti, Prokuroru izdienas pensijas likums.

Ar prokuratūras reorganizāciju tika arī reorganizēts un 1995.gada 1.oktobrī likvidēts Iekšlietu ministrijas sistēmā ietilpstošais Izmeklēšanas departaments.

Prokuratūras likuma Pārejas noteikumu 2.punkts no likuma pieņemšanas brīža noteic, ka personas, kuras Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta reorganizācijas rezultātā pāriet strādāt uz prokuratūru un kurām līdz Iekšlietu ministrijas darbinieka izdienas pensijas saņemšanai ir palikuši ne vairāk kā pieci gadi, saglabā tiesības uz šīs pensijas saņemšanu. Šīm personām darba stāžā, kas dod tiesības uz prokurora izdienas pensiju, ieskaita arī Iekšlietu ministrijas sistēmā izmeklētāja amatā nostrādāto laiku. Ja prokuroram vienlaikus rodas tiesības gan uz prokurora izdienas pensiju, gan Iekšlietu ministrijas darbinieka izdienas pensiju, viņš ir tiesīgs saņemt tikai vienu izdienas pensiju pēc paša izvēles. No minētā secināms, Prokuratūras likuma Pārejas noteikumu 2.punkts paredz, ka tieši personu, kuras Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta reorganizācijas rezultātā pārgāja strādāt uz prokuratūru, izmeklētāja amatā nostrādāto laiku ieskaita darba stāžā, kas dod tiesības uz prokurora izdienas pensiju. Minēto citstrp apliecina arī reversi aplūkojot likuma „Par izdienas pensijām Iekšlietu ministrijas sistēmas darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm" Pārejas noteikumu 1.punktu, kas noteic, ka bijušajiem iekšlietu sistēmas iestāžu darbiniekiem ar speciālajām dienesta pakāpēm, kuri pēc Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta reorganizācijas tika pārcelti darbā uz prokuratūru un kuriem līdz Iekšlietu ministrijas darbinieka izdienas pensijas saņemšanai bija palikuši ne vairāk kā pieci gadi, pēc izdienas stāža — 20 gadu — sasniegšanas tiek piešķirta izdienas pensija. Tātad secināms, ka savstarpēji bija ņemami vērā prokurora amatā un Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamentā dienējošo ar speciālajām dienesta pakāpēm amatā nodienētie darba stāži.

Vienlaikus tiesa konstatē, ka Prokuroru izdienas pensiju likuma 2.panta trešā daļa noteic, ka tiesības uz izdienas pensiju ir prokuroram, kurš Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta 1995.gada reorganizācijas rezultātā saskaņā ar Prokuratūras likuma pārejas noteikumu 2.punktu pārgājis strādāt uz prokuratūru un kuram līdz Iekšlietu ministrijas darbinieka izdienas pensijas saņemšanai bija palikuši ne vairāk kā pieci gadi pēc izdienas pensijas piešķiršanai nepieciešamā laika nostrādāšanas prokurora amatā. Savukārt Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.pants noteic izdienas stāža aprēķināšanu, proti, panta pirmā daļa paredz, ka izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, ieskaita: 1) prokurora vai tiesneša amatā nostrādāto vai Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku; 2) laiku, kas nostrādāts prokuratūras atestēto darbinieku amatos, kādi bija noteikti prokuratūras iestādēs līdz 1994. gada 1. oktobrim.

No minētām tiesību normām konstatējams, ka likumdevējs Prokuroru izdienas pensiju likumā vienlaikus lieto divus dažādus terminus – „Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departaments" un „Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amats". Tiesa uzskata, ka likumdevējs Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā apzināti nav sašaurinājis amatpersonu loku un nav noteicis, ka tieši Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku ieskaita izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, bet šo normu ir attiecinājis arī uz citiem Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā dienējošiem.

[10.2] Prokuroru izdienas pensiju likums ir pieņemts 1999.gada 13.maijā un stājās spēkā 2000.gada 1.janvārī.

Attiecīgais Prokuroru izdienas pensiju likuma regulējums attiecās uz laika posmiem, kad spēkā bija gan Latvijas Krimināl kodeksa normas, gan Krimināl procesa likums, taču Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.pants kopš tā pieņemšanas netika grozīts.

[10.3] Līdz 1994.gada 22.jūnija grozījumiem Latvijas Kriminālprocesa kodeksā, kas stājās spēkā 1994.gada 1.oktobrī, Latvijas Kriminālprocesa kodeksā pastāvēja termini „izmeklētājs", „izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieks", „izziņas izdarītājs", „izziņas iestāde". Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 126.pantā tika noteikts, ka iepriekšējo izmeklēšanu izdara prokuratūras un iekšlietu iestāžu izmeklētāji.

Savukārt ar minētiem grozījumiem citastarp tika izslēgts 43., 44., 44.[1] un 44.[2]pants. Minētie panti noteica terminu „izmeklētājs" un tā pilnvaras, kā arī terminu „izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieks" un tā pilnvaras. Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 43.pants noteica, ka iepriekšējo izmeklēšanu krimināllietās izdara prokuratūras izmeklētāji un valsts drošības iestāžu izmeklētāji savas kompetences robežās. Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 44.panta pirmā daļa noteica, ka, izdarot iepriekšējo izmeklēšanu, izmeklētājs visus lēmumus par izmeklēšanas virzienu un izmeklēšanas darbībām pieņem patstāvīgi, izņemot gadījumus, kad likumā prasīta prokurora sankcija, un ir pilnīgi atbildīgs par šo lēmumu likumīgu un savlaicīgu izpildi. Savukārt minētā panta trešā daļa noteica, ka lietās, kurās iepriekšējā izmeklēšana ir obligāta, izmeklētājam ir tiesība jebkurā brīdī sākt iepriekšējo izmeklēšanu, nenogaidot, kamēr izziņas iestāde izpilda šā kodeksa 118.pantā paredzētās darbības.

Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 45.pants noteica, ka izziņu krimināllietās izdara amatpersonas, kuras tam pilnvarojuši šā kodeksa 116.pantā minēto izziņas iestāžu priekšnieki vai viņu vietnieki. Savukārt kodeksa 117.pants noteica izziņas iestāžu pienākumus, kodeksa 118.pants noteica izziņu iestāžu pilnvaras lietās, kurās iepriekšējā izmeklēšana ir obligāta, savukārt 119.pants noteica izziņu iestāžu pilnvaras lietās, kurās iepriekšējā izmeklēšana nav obligāta.

No minētā secināms, ka pēc 1994.gada 22.jūnija grozījumiem Latvijas Kriminālprocesa kodeksā termins „izmeklētājs" vairs nepastāvēja. Ar 1994.gada 22.jūnija grozījumiem Latvijas Kriminālprocesa kodeksā 117.pants noteica izziņas iestādes pienākumus, proti, policijas pienākums pirmstiesas izmeklēšanā: 1) izskatīt pieteikumus par noziegumiem un ierosināt krimināllietas vai atteikties tās ierosināt; 2) veikt nepieciešamos pasākumus, lai noskaidrotu nozieguma izdarīšanas apstākļus un saglabātu nozieguma izdarīšanas pēdas; 3) šajā kodeksā noteiktajā kārtībā, kā ari ievērojot citos likumos noteiktās normas, veikt nepieciešamās izmeklēšanas darbības un kriminālās meklēšanas pasākumus, lai noskaidrotu personas, kas izdarījušas noziegumu; 4) izpildīt prokurora, tiesas (tiesneša) dotos uzdevumus lietās, kas ir prokurora, tiesas (tiesneša) lietvedībā, arī izdarīt izmeklēšanas darbības, veikt apsūdzēto un tiesājamo meklēšanu. Šie uzdevumi izziņas iestādei ir obligāti.

Latvijas Kriminālprocesa kodeksā ar 1998.gada 14.oktobra grozījumiem, kas stājās spēkā 1999.gada 1.aprīlī, izziņas izdarītājam tika noteikti konkrēti pienākumi un pilnvaras (Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 45. un 45.[1]pants). Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 45.panta pirmā daļa noteica, ka izziņas izdarītājs ir valsts amatpersona, kuru noteiktā kārtībā ir iecēlusi valsts policija vai cita valsts institūcija, kam ar likumu ir noteiktas izziņas iestādes tiesības, un kuras pienākums ir veikt pirmstiesas izmeklēšanu šajā kodeksā noteiktajā kārtībā. Savukārt minētā panta piektā daļa noteica, ka izziņas izdarītāja pienākums ir nodrošināt krimināllietā pieņemto lēmumu likumību, izmeklēšanas darbību savlaicīgu veikšanu, kā arī savā lietvedībā pieņemtās krimināllietas ātru, pilnīgu, vispusīgu un objektīvu izmeklēšanu. Latvijas Kriminālprocesa kodeksa 46.panta pirmās daļas 1.un 2. punkts noteica, ka izziņas izdarītājam ir tiesības savas piekritības ietvaros ierosināt krimināllietu un veikt nepieciešamās pirmstiesas izmeklēšanas darbības šajā kodeksā noteiktajā kārtībā, līdz tiek noskaidrota persona, kas saucama pie kriminālatbildības, un iegūti pietiekami pierādījumi kriminālvajāšanas uzsākšanai; patstāvīgi pieņemt visus lēmumus par izziņas virzību un izmeklēšanas darbību veikšanu, izņemot šajā kodeksā noteiktos gadījumus, kad nepieciešams tiesneša lēmums vai prokurora piekrišana.

[10.4] Termini „izmeklētājs" un „izmeklēšanas iestāde" tika atjaunoti ar 2005.gada 21.aprīlī pieņemto Kriminālprocesa likumu, kas stājās spēkā 2005.gada 1.oktobrī, un ar šo datumu zaudēja spēku Latvijas Kriminālprocesa kodekss. Kriminālprocesa likumā vairs neparedzēja un arī šobrīd neparedz terminus „izziņas izdarītājs" un „izziņas iestāde". Savukārt Kriminālprocesa likuma Pārejas noteikumu 9.punkts noteic, ka normatīvajos aktos lietotie termini „izziņas iestāde" un „izziņas izdarītājs" līdz šo aktu redakcijas pakāpeniskai precizēšanai turpmāk saprotami kā termini „izmeklēšanas iestāde" un „izmeklētājs".

Taču, kad tika pieņemts Prokuroru izdienas pensiju likums, termins „izmeklētājs" Latvijas Kriminālprocesa kodeksā nepastāvēja, un attiecīgi arī nepastāvēja tāds amats, bet izmeklēšanu citastarp veica izziņas izdarītājs un

izziņas iestādes. Tādējādi, tiesa atzīst, ja likumdevējs būtu gribējis noteikt, ka gan Iekšlietu ministrijas iestādēs izmeklētāja, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatā nodienēto laiku, gan visu amatpersonu (izziņas izdarītāju), kas veic izmeklēšanu, nodienēto laiku ieskaita izdienas stāžā, kas dod tiesības uz izdienas pensiju, tad Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā netiktu norādīti konkrēti amati, proti, Iekšlietu ministrijas iestāžu izmeklētājs, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieks vai priekšnieka vietnieka amats, kuri uz to brīdi nepastāvēja un arī tiesību normās netika lietoti kā termini.

No minētā tiesa atzīst, ka likumdevējs Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā ir noteicis tieši konkrētus amatus un amatu piederību konkrētai iestādei (Iekšlietu ministrijas iestāžu izmeklētājs, izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieks vai priekšnieka vietnieks), kas ir attiecināms uz periodu līdz 1994.gada 22.jūnija grozījumiem Latvijas Kriminālprocesa kodeksā. Līdz minētiem grozījumiem (arī pēc grozījumiem, jo termins „izmeklēšanas iestāde" arī tika izslēgts no Latvijas Kriminālprocesa kodeksa) Latvijas Kriminālprocesa kodeksā nebija noteiktas citas iestādes, tikai iekšlietu iestādes, kas veica izmeklēšanu.

Minēto netieši arī apstiprina Ministru kabineta 2010.gada 29.jūnija noteikumi Nr.601 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatiem atbilstošajām augstākajām speciālajām dienesta pakāpēm" (turpmāk – noteikumi Nr. 601), kas zaudēja spēku 2017.gada 1.janvārī, un kuri noteica Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatiem atbilstošās augstākās speciālās dienesta pakāpes (pielikums). Minēto noteikumu pielikumā citastarp tika uzskaitīti Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amati un attiecīgajam amatam tika norādīta augstākā speciālā dienesta pakāpe. Amats „izmeklētājs" nebija norādīts.

Savukārt Ministru kabineta 2016.gada 13.decembra noteikumi Nr.810 „Noteikumi par Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatu klasifikāciju" (turpmāk – noteikumi Nr.810), kas stājās spēkā 2017.gada 1.janvārī, nosaka vienotu Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatu klasifikācijas sistēmu un amatu klasificēšanas kārtību, amatu katalogu, kā arī amatiem noteiktās augstākās speciālās dienesta pakāpes un atbilstošās mēnešalgu grupas. Amatu klasifikācijas sistēmā ir apkopotas un klasificētas amatu saimes iestādēs, kā arī aprakstītas attiecīgā amata veicēju pamatfunkcijas.

Noteikumu Nr.810 1.pielikumā „Iekšlietu ministrijas sistēmas iestāžu un Ieslodzījuma vietu pārvaldes amatpersonu ar speciālajām dienesta pakāpēm amatu katalogs" amatpersonu amatos nav norādīts amats „izmeklētājs", taču 31.saimē „Ieslodzījuma vietu pārvaldes kriminālizmeklēšana" ir norādīti amati „Galvenais inspektors (galvenais izmeklētājs)" un „Vecākais inspektors (vecākais izmeklētājs)". Vienlaikus ir secināms, ka vairākiem amatiem ir noteikta izmeklēšanas funkcija, piemēram, galvenajam inspektoram, vecākajam inspektoram, inspektoram, tai skaitā arī 31.saimē „Ieslodzījuma vietu pārvaldes kriminālizmeklēšana" norādītajiem amatiem „Galvenais inspektors (galvenais izmeklētājs)" un „Vecākais inspektors (vecākais izmeklētājs)". Vairākiem amatiem pie funkcijām arī tiek norādīts termins „izmeklētājs", kas tiesas ieskatā tiek lietots, lai norādītu uz konkrēta amata veicamo funkciju – izdarīt izmeklēšanas izdarīšanu kriminālprocesā, nevis nosaka amatu kā tādu.

No minētā secināms, ka amats „izmeklētājs" vismaz no 2010.gada Iekšlietu ministrijas sistēmas iestādēs un Ieslodzījuma vietu pārvaldē vairs nepastāv, bet vairākas amatpersonas veic izmeklēšanas funkcijas.

Šajā sakarā ir arī uzsverams, ka tiesa piekrīt Ģenerālprokuratūras viedoklim, ka, tulkojot Prokuroru izdienas pensiju likuma 3. panta pirmās daļas 1. punktu tādējādi, ka ar terminiem „izmeklētāja amats", „izmeklēšanas struktūrvienības priekšnieka vai priekšnieka vietnieka amatus" var saprast jebkuru amatu, kuru ieņemot persona ir bijusi pilnvarota veikt izmeklēšanas darbības, minētās tiesību normas mērķis pats par sevi nevar būt taisnīgs un vienlīdzīgs pret personām, kas ir vienādos un salīdzināmos apstākļos, jo ir aprobežots ar struktūrvienības padotību Iekšlietu ministrijai. Jo kopš Kriminālprocesa likuma pieņemšanas 2005.gadā izmeklēšanas darbības ir pilnvarotas veikt arī amatpersonas no Militārās policijas, Ieslodzījuma vietu pārvaldes, Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja vai muitas iestādēm, kas nav Iekšlietu ministrijas iestādes. Līdz ar ko viņu attiecīgajos amatos nodienētais laiks, veicot izmeklēšanas darbības, nevarētu tik ieskaitīts prokuroru izdienas stāžā. Ja likuma normas taisnīgs mērķis būtu bijis aizsargāt personu, kuras ir ieņēmušas gan izmeklētāja amatu, gan citus amatus, kuros personas ir

pilnvarotas veikt izmeklēšanas darbības, visticamāk likumā nebūtu iekļauta un saglabāta norāde par Iekšlietu ministriju.

Ņemot vērā iepriekš minēto secināms, ka Tieslietu ministrijas 2025.gada 8.septembra vēstulē Nr.1-22.1/2722 paustais viedoklis, ka pirmšķietami Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā ar vārdiem „izmeklētājs" Iekšlietu ministrijas iestādēs varētu tikt saprasti amati, kuru ietvaros attiecīgās persona veic izmeklēšanas funkciju, ir neatbilstošs Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punkta mērķim un saturam.

Tādējādi tiesa atzīst, ka konkrētajā gadījumā Prokuroru izdienas pensiju likuma 3.panta pirmās daļas 1.punktā norādītais amata nosaukums „izmeklētājs", nevis amatpersonu funkcijas un pienākumi, ir noteicošais. Savukārt pieteicēja periodā no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim ir dienējusi Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Izziņas dienestā un Kriminālpolicijas pirmstiesas izmeklēšanas nodaļā jaunākās inspektores, galvenās inspektores un galvenās speciālistes amatos, nevis izmeklētājas amatos.

Konkrētajā gadījumā nepastāv pamats sīkāk analizēt un salīdzināt izmeklētāja un izziņas izdarītāja pienākumus, jo šajā gadījumā tam nav izšķirošas nozīmes. Tāpat lietā nav izšķiroši pierādījumi par pieteicējas faktiskajiem darba uzdevumiem, kas ietvēra izmeklēšanas darbības, jo kā jau iepriekš secināts, ar izmeklēšanas funkcijām nodarbojas arī iestādes, kas neatrodas Iekšlietu ministrijas iestādēs.

[11] Pieteicēja tiesas sēdē atsaucās uz Senāta 2016.gada 20.aprīļa spriedumu lietā Nr.SKA-241/2016 (A420327413), tomēr tas nav attiecināms uz konkrēto gadījumu. Šajā spriedumā tika noteikts, ka, ja persona pirms iecelšanas prokurora amatā, bet uz cita tiesiska pamata, piemēram, darba līguma pamata, faktiski ir jau uzsākusi patstāvīgi pildīt un pildījusi prokurora amata pienākumus, nav pamata šādi nostrādāto laiku neņemt vērā izdienas stāžā.

Arī atsaukšanās uz Senāta 2019.gada 26.novembra spriedumu lietā Nr.SKA-1387/2019 (A420322017) nav attiecināma uz konkrēto gadījumu, jo ir atšķirīgi lietas apstākļi. Šajā spriedumā atzīts, ka darbs uz līguma pamata Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta Izmeklēšanas pārvaldē izmeklētāja amatā ir pielīdzināms dienestam Iekšlietu ministrijas Izmeklēšanas departamenta Izmeklēšanas pārvaldē izmeklētāja amatā, kaut arī personai vēl nebija piešķirta dienesta pakāpe. Savukārt pieteicēja ir bijusi amatos, kurus likumdevējs nav noteicis kā prokurora izdienas stāžā ieskaitāmos periodus.

[12] Ņemot vērā iepriekš norādīto, tiesa atzīst, ka pieteicējas izdienas stāžā nav iekļaujams periods no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim, kad viņa dienēja izmeklēšanas struktūrvienībās – Jūrmalas pilsētas policijas pārvaldes Izziņas dienestā un Kriminālpolicijas pirmstiesas izmeklēšanas nodaļā – jaunākās inspektores, galvenās inspektores un galvenās speciālistes amatos.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.-291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

pilnībā noraidīt /Persona A/ pieteikumu par labvēlīgāka administratīvā akta izdošanu, ar kuru tiktu pārrēķināta izdienas pensija pieteicējai, iekļaujot izdienas stāžā laika periodu no 1998.gada 28.novembra līdz 2003.gada 1.oktobrim.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajai apgabaltiesai viena mēneša laikā no tā sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese A.Karnīte